

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних занять та розрахункової роботи
для студентів денної форми навчання
за напрямом підготовки
0305 “Економіка і підприємництво”
спеціальності 8.03050901- Облік і аудит

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту
протокол № 7 від 23 листопада 2015 року

ЧЕРНІГІВ ЧНТУ 2015

Бухгалтерський облік в управлінні підприємством. Методичні вказівки до виконання практичних занять та розрахункової роботи для студентів денної форми навчання за напрямом підготовки 0305 “Економіка і підприємництво” спеціальності 8.03050901 - облік і аудит / Укл. Нехай В.А. – Чернігів: ЧНТУ, 2015. – 40 с.

Укладач: Нехай Валентин Анатолійович, кандидат економічних наук,
доцент

Відповідальний за випуск: Маргасова Вікторія Геннадіївна, завідувач
кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту, доктор економічних
наук, професор

Рецензент: Скосир Юрій Миколайович, доцент кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту Чернігівського
національного технологічного університету,
кандидат економічних наук, доцент

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	5
1.1 Методичні рекомендації до виконання практичних занять.....	5
1.2 Завдання до практичних занять	10
1.3 Вихідні дані для виконання практичних занять	17
2 ОБСЯГ, СТРУКТУРА ТА ОФОРМЛЕННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ.	19
3 ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДО РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ.....	20
Список рекомендованої літератури.....	21
Додатки.....	25

ВСТУП

В цілях побудови системи управління бухгалтерський облік слід розглядати як процес ідентифікації релевантної обліково-аналітичної та позаоблікової інформації, її вимірювання, обробку, зберігання та передачу користувачам, що дозволяє їм продукувати обґрунтовані судження і приймати управлінські рішення, раціональні у своїй побудові.

Система бухгалтерського обліку функціонує з метою надання користувачам (суб'єктам запиту) необхідної інформації для прийняття управлінських рішень. Дане твердження при дослідженні значення бухгалтерського обліку в управлінні підприємством вимагає розуміння процесу прийняття управлінських рішень та ідентифікації користувачів облікової інформації, їх інформаційних запитів.

Навчальною програмою дисципліни передбачено виконання студентами розрахункової роботи, основними завданнями якої є вивчення, поглиблення та узагальнення теоретико-методологічних засад дисциплін, що вивчаються спеціалістами у сфері бухгалтерського обліку, набуття практичних навичок.

1 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1.1 Методичні рекомендації до виконання практичних занять

Бюджети класифікують за різними ознаками. Зупинимось лише на головних з них.

Залежно від періодичності охоплення бюджети бувають від одного року (або менше) до десяти і більше років. Багато підприємств використовує бюджетування як невід'ємну частину довгострокового планування. У більшості випадків бюджетування складає один рік. Річний бюджет часто розбивається на квартали, а квартальний бюджет – на місяці. Протягом року бюджети можуть коригуватись.

Стосовно до вихідних даних розрізняють статичні (жорсткі) і гнучкі бюджети. Для статичних бюджетів характерним є те, що початкові суми цих бюджетів є незмінними відносно наступних фактичних результатів. Гнучкі бюджети, на відмінну від статичних, є змінними, тобто піддаються коригуванню на послідувачі періоди, враховуючи наступні зміни у факторах витрат чи доходів. Для гнучкого бюджету необхідною умовою є обов'язкове знання поведінки витрат (доходів) як функції чинника.

Найбільш важливе значення серед інших видів мають оперативні бюджети. До оперативних відносяться бюджети, які є складовими елементами звіту про фінансові результати (звіту про прибутки та збитки), а саме; бюджет реалізації (продажів), бюджет виробництва, бюджет перехідних запасів, бюджет потреби у матеріалах, бюджет прямих затрат на оплату праці, бюджет загальновиробничих витрат, бюджет цехової собівартості продукції, бюджет комерційних й адміністративних (загальногосподарських) витрат, бюджет прибутків і збитків.

Зведений (основний) бюджет являє собою усесторонній план, який координує блоки окремих бюджетів. До його складу, крім елементів оперативного бюджетування, включаються ще й бюджети фінансового управління (бюджет капіталу, грошовий бюджет, проект балансу, проект звіту фінансового стану).

Серед усіх видів бюджетів, безперечно, вирішальна роль відводиться основному бюджету (master budget). Процес його складання є основою для прийняття рішень керівництвом підприємства, включаючи ціноутворення, розробку плану виробництва, капіталовкладень, досліджень, перспективи розвитку, кадрової політики.

У бюджеті реалізації вказується прогноз збуту за видами продукції в натуральному і вартісному виразі. Цей бюджет являє собою прогноз майбутніх доходів і є основою для всіх інших бюджетів: у кінцевому випадку витрати залежать від обсягу випуску, а обсяг випуску встановлюється на основі обсягу реалізації.

Прогноз кількості реалізованої продукції кожного виду, а також цін

на них розробляється відділом маркетингу підприємства.

Обсяг реалізації залежить як від попиту на продукцію, так і від виробничої потужності підприємства. Оскільки прогноз реалізації завжди містить в собі деякий елемент невизначеності, корисно вказати максимально можливе, мінімально можливе і найбільш ймовірне значення.

Бюджет виробництва (виробнича програма) і бюджет перехідних запасів формуються тільки в кількісних показниках і входять до сфери відповідальності керівника виробництва. Метою програми є забезпечення обсягу виробництва, достатнього для задоволення попиту покупців і створення економічно обґрунтованого рівня запасів.

У бюджеті виробництва визначається кількість продукції, яку передбачається виготовити виходячи з наміченого обсягу продажу і потреби в запасах готової продукції.

Бюджет потреби у матеріалах складають у натуральному і вартісному виразі. Його мета – визначення кількості матеріалів, необхідних для виробництва запланованого обсягу продукції і кількості матеріалів, які необхідно закупити впродовж запланованого періоду, враховуючи залишки на початок та кінець періоду.

Виходячи із стандартного розміру партії, періодичності закупівель і середнього строку оплати, складається графік оплати кредиторської заборгованості перед постачальниками матеріалів (це важливо для прогнозування грошових потоків і складання фінансового плану).

Бюджет прямих затрат на оплату праці складається на базі виробничої програми. Для визначення планових затрат на оплату праці, очікуваний обсяг виробництва кожного виду продукції, множать на трудомісткість одиниці продукції. Витрати на оплату праці розраховують за центрами витрат. Важливо, щоб при цьому зберігся розподіл на постійні і змінні витрати.

Бюджет загальновиробничих витрат включає планування цехових витрат і витрат на експлуатацію машин і устаткування.

Бюджет цехової собівартості продукції зводить в єдине ціле прямі витрати на матеріали, зарплату, організацію і підготовку територій та цехів з урахуванням зміни запасів незавершеного виробництва.

Бюджет комерційних (реалізаційних) витрат включає витрати поточного характеру, пов'язані з реалізацією продукції, маркетинговою діяльністю тощо. Ці затрати також необхідно ділити на постійні й змінні.

Бюджет загальногосподарських витрат складається за тим же принципом, що й бюджет загальновиробничих витрат.

Бюджет прибутків і збитків – це прогноз звіту про прибутки і збитки, який акумулює в собі інформацію з усіх інших бюджетів і дозволяє проаналізувати, який прибуток підприємство отримає в плановому періоді.

На основі бюджету прибутків і збитків проводять аналіз і роблять висновки про оптимальність представленої системи бюджетів і необхідності коригувань.

Не менш важливу роль на будь якому підприємстві відіграють **фінансові бюджети**.

Таблиця 1.1 – Підходи до розробки бюджетів для різних видів центрів відповідальності

Вид центру відповідальності	Типова категорія витрат	Підхід до розробки бюджету
1	2	3
Центр регулювальних витрат (існує чіткий функціональний взаємозв'язок між «входом та виходом»: наприклад, цех основного виробництва)	Повністю регулювальні витрати	Гнучкий бюджет
Центр частково регулювальних (довільних) витрат (чіткого функціонального взаємозв'язку між «входом та виходом» не існує, залежність лише кореляційна: наприклад, конструкторське бюро)	Частково регулювальні витрати	Фіксований бюджет: – від досягнутого; – з проробленням додаткових варіантів; – «з нуля»
Центр доходу (наприклад, відділ збуту)	Дохід і повністю регулювальні витрати Частково регулювальні (довільні) витрати	Гнучкий бюджет, Фіксований бюджет: – від досягнутого; – з проробленням додаткових варіантів; – «з нуля»
Центр прибутку (існує чіткий взаємозв'язок між витратами і прибутком)	Дохід і повністю регулювальні витрати Частково регулювальні витрати	Гнучкий бюджет, Фіксований бюджет: – від досягнутого; – з проробленням додаткових варіантів; – «з нуля»

Продовження табл. 1.1

1	2	3
Центр інвестицій (існує чіткий взаємозв'язок між обсягом інвестицій і прибутком)	Частково регульовальні витрати Слабо регульовальні витрати	Фіксований бюджет: від досягнутого; – з проробленням додаткових варіантів; – «з нуля» Бюджет капіталовкладень

Більшість підприємств мають стандарти щодо складання бюджету, які містять інструкції і схеми організаційних потоків. Слід зазначити, що є відмінності у деталях при складанні бюджетів, проте для виробничих підприємств бюджет має 9 кроків (етапів). Ними є:

Крок 1. Бюджет продажів. Прогнозований обсяг продажів, як правило, є відправним моментом бюджетування.

Крок 2. Бюджет виробництва. Виробнича програма залежить від планового обсягу реалізації та від величини запасів.

Крок 3. Бюджет основних матеріалів. Виробнича програма є основною для розрахунку потреби матеріалів у кількісному і вартісному вимірах. Як і при плануванні обсягу виробництва, потреба основних матеріалів залежить від бюджетних потреб та рівня запасів:

Кількість придбання = Виробничі потреби + Залишки на кінець періоду – Залишки на початок періоду.

Крок 4. Бюджет витрат на оплату праці.

Крок 5. Бюджет виробничих накладних витрат. Сума цих витрат залежить від їх складу і поведінки відносно обсягу виробництва. Даний бюджет інакше називають ще бюджетом накладних витрат.

Крок 6. Бюджет запасів на кінець періоду. Даний крок показує розрахунок кінцевих запасів. Ця інформація потрібна не лише для виробничого бюджету і бюджету матеріального постачання, але й для звіту про прибутки та збитки і балансу.

Крок 7. Бюджет виробничої собівартості.

Крок 8. Бюджет комерційних і адміністративних витрат.

Крок 9. Бюджет прибутків та збитків.

Важливе значення має не лише сам бюджет, а і контроль за його виконанням. Такий контроль здійснюється шляхом порівняння фактичних показників з даними бюджетів. Наслідком такого порівняння (зіставлення) є відхилення у вигляді економії або перевитрат.

Для оцінки ефективності роботи центрів відповідальності і правильності складання бюджетів проводять аналіз відхилень фактичних

результатів від бюджетних. Існують різні способи такого аналізу, найбільш розповсюдженим з яких є факторний аналіз відхилень.

Найважливішими аспектами обліку витрат по центрах відповідальності є встановлення нормативних витрат і оцінка результатів шляхом порівняння фактичних витрат з нормативними. Різниця між фактичними і нормативними витратами називається відхиленням. Відхилення розраховують окремо по кожному центру і по кожній групі витрат.

Аналіз відхилень – основний інструмент оцінки діяльності центрів відповідальності за витрати.

Відхилення є наслідком зміни трьох основних факторів: обсягу виробництва, цін на ресурси і норм витрати на одиницю випуску, причому всі фактори впливають одночасно. Це можна пояснити наступним:

- не витримані заплановані обсяги виробництва;
- змінилися ціни на ресурси;
- відбулися зміни норм витрат.

Для ефективного оперативного управління необхідно виявити причини відхилень (визначити, які відхилення якими факторами викликані; встановити відповідальність за те, що відбулося: прийняти рішення, що дозволяють уникнути небажаних відхилень у майбутньому). Для цього на практиці використовують метод ланцюгових підстановок, індексний метод тощо.

Для своєчасного виявлення відхилень і відповідної реакції на них здійснюється бюджетний контроль.

Бюджетний контроль - це процес зіставлення фактичних результатів з бюджетними, аналізу відхилень і внесення необхідних коректив.

Завдання бюджетного контролю - привернути увагу менеджера саме до значних відхилень, що вимагають більш детального аналізу. Це дозволяє здійснювати керування за відхиленнями.

Керування за відхиленнями - це принцип керування, відповідно до якого менеджер концентрує увагу тільки на значних відхиленнях від плану і не звертає уваги на показники, що виконуються задовільно.

Бюджетний контроль і керування за відхиленнями здійснюється за допомогою звіту про виконання бюджету, що складається бухгалтером-аналітиком і надається менеджеру, що відповідає за прийняття відповідних рішень.

Звіт про виконання - це звіт, в якому порівнюються заплановані й фактичні показники і розраховуються відхилення з вказівкою їхніх причин.

Залежно від причини відхилень вони поділяються на дві групи: відхилення внаслідок планування і відхилення внаслідок діяльності.

Відхилення внаслідок планування пов'язані з помилками й прорахунками в процесі складання прогнозів, визначення функції витрат і доходів, калькулювання планової собівартості і цін.

Відхилення внаслідок діяльності є результатом дій персоналу чи визначених подій (зміна попиту, коливання цін та ін.).

У випадку наявності значних відхилень залежно від їхньої причини можливі два альтернативних рішення:

- коригування чи перегляд бюджету, якщо результати контролю свідчать, що виконувати його недоцільно;
- внесення відповідних коректив у дії, щоб забезпечити досягнення запланованої мети.

Таким чином, звіт про виконання бюджету забезпечує зворотний зв'язок, привертає увагу менеджера до значних відхилень від очікуваних результатів, що, в свою чергу, дає можливість здійснювати керування за відхиленнями.

1.2 Завдання до практичних занять

1. На основі представленої інформації скласти бюджет продажу продукції за другий квартал за формою, наведено в додатку 1. Загальні обсяги реалізації продукту А і продукту Б визначаються, виходячи з представленої питомої ваги продажу цих продуктів у загальному обсязі реалізації підприємства "Парус".

2. Виходячи з визначених обсягів продажу продуктів А та Б, а також розміру доходу, який передбачається отримати, а також затвердженої на підприємстві розрахункової політики, необхідно визначити графік погашення дебіторської заборгованості покупцями продукції. При визначенні величини надходжень від покупців за місяцями треба враховувати дебіторську заборгованість, яка існує на початок звітного місяця.

Приклад, необхідно розрахувати величину надходжень грошових коштів у квітні при існуванні наступної розрахункової політики на підприємстві: у місяці продажу – отриманню належить 60 % загальної величини дебіторської заборгованості за квітень; 35 % - належить до отримання у наступному місяці після місяця продажу; 5 % - є безнадійною заборгованістю.

Таблиця 1.2. - Розрахунок величини надходжень від покупців за квітень

(тис. грн.)

Показник	Квітень	Розрахунок
1	2	3
1. Дебітори на початок квітня	10,00	–
2. Дебіторська заборгованість за продукцію, яка реалізована в квітні	278,3	Дані бюджету продажу
3. Усього дебіторська заборгованість, тис. грн.	288,3	10,0 + 278,3
4. Погашення дебіторської заборгованості за:		

Продовження табл. 1.2

1	2	3
4.1-березень	8,75	$((10,0 \times 100\%)/40\%) \times 35\%$
4.2- квітень	166,98	$278,6 \times 60\%$
5. Загальна сума надходження грошових коштів	175,73	$8,75 + 166,98$
6. Дебіторська заборгованість на кінець квітня	112,57	$288,3 - 175,73$

Аналогічно, розраховуються в графіки погашення дебіторської та кредиторської заборгованості.

3. На основі бюджету продаж складається бюджет виробництва, мета якого - розрахувати обсяги виробництва різних видів продукції, виходячи з планових обсягів продажів (результатів розрахунку попереднього бюджету) і цільового залишку запасів готової продукції. По кожній позиції товарної номенклатури бюджет виробництва розраховується як:

$$\text{Обсяг виробництва} = \text{обсяг продаж} + \text{запас на кінець періоду, що планується} - \\ - \text{залишок запасів на початок періоду, що планується}$$

Розміри залишків запасів розраховуються виходячи з встановлених на підприємстві лімітів.

Приклад. На підприємстві затверджені наступні ліміти залишків запасів продукту 1 на складі: 2 % від обсягу продажу, запланованого на наступний місяць.

Таблиця 1.3 – Бюджет виробництва, тис. шт.

Показники	Січень	Лютий	Березень	1-й квартал
Бюджет продажу	10,0	5,0	6,2	21,2
мінус Початкові запаси готової продукції	0,5	0,2	0,1	0,5
плюс Кінцеві запаси готової продукції	0,2 $(10,0 \times 2\%)$	0,1	0,124	0,124
Бюджет виробництва	9,7 $(10,0 - 0,5 + 0,2)$	4,9	6,224	20,824

Початкові залишки запасів готової продукції на складі розподіляються між окремими видами продукції пропорційно питомій вазі товарів у загальному обсягу реалізації. Собівартість залишків запасів, які є на складі станом на 01 квітня, розраховується за собівартістю, рівною собівартості готової продукції, виробленої за квітень.

4. Бюджет виробництва є основою для складання бюджету закупки сировини для виробництва продукції, в якому визначаються потреби в сировині й матеріалах для виробництва запланованої кількості продукції. Його складають, виходячи з даних про планові цехові обсяги випуску (попередній бюджет) по всій номенклатурі продукції та нормативів витрат сировини на одиницю продукції кожного найменування..

Бюджетні показники для окремих елементів виробничих витрат по кожному виду продукції розраховуються як:

$$\text{Бюджетний обсяг виробництва} \times \text{норматив витрат сировини на виробництво одиниці продукції}$$

Нормативи, що формують бюджети витрат, повинні бути реально досяжними при достатньо високій ефективності роботи, тобто вони повинні включати деякий відсоток втрат, неминучих за існуючих умов і технології виробництва. Включення в нормативи і бюджети очікуваних втрат сировини дозволить керівництву контролювати рівень реальних втрат і, якщо він перевищить бюджетний, оперативно вжити заходи до виправлення ситуації.

Дані формуються як в натуральних одиницях, так і в грошовому вираженні, за нормативними цінами.

Приклад. На підприємстві встановлені наступні нормативи витрачання сировини на виробництво продукту 1: на 1 шт. продукту передбачається:

- 0,5 кг матеріалу 1 за ціною 25,0 грн./кг;
- 0,2 кг матеріалу 2 за ціною 10,0 грн./кг;
- 0,1 кг матеріалу 3 за ціною 128 грн./кг.

Таблиця 1.4 – Розрахунок матеріальних витрат на продукт 1

Показники	Продукт 1	
	тис. кг	тис. грн.
Кількість готової продукції, що повинна бути вироблена, тис. шт.	9,7	
Витрати матеріалу 1	4,85	121,25
Витрати матеріалу 2	1,94	19,4
Витрати матеріалу 3	0,91	116,48
Усього витрат сировини	7,7	257,13

При здійсненні планування витрат сировини необхідно враховувати вартість сировини, яка вже пройшла первинну обробку (незавершене виробництво на початок періоду), і сировини, яка буде знаходитися у незавершеному виробництві на кінець періоду. Розрахунок витрат сировини здійснюється аналогічно розрахунку показників бюджету виробництва.

5. Як і розглянутий вище бюджет витрат основних матеріалів, бюджет прямих трудових витрат базується на даних бюджету виробництва і нормативах витрат праці основних робітників на виготовлення кожного виробу.

Окремо плануються витрати на соціальні заходи - нарахування ЄСВ (загальний розмір нарахувань дається у завданні).

Дані формуються як в натуральних одиницях (нормо-годинах), так і в грошовому вираженні, за нормативними ставками заробітної платні.

При розрахунку графіку погашення кредиторської заборгованості з основними робітниками необхідно враховувати, що в розряд такої заборгованості не входить заборгованість підприємства по здійснених нарахуваннях перед Пенсійним фондом та фондами соціального страхування, які є додатковими витратами підприємства.

6. Бюджет накладних витрат представляє дані щодо виробничих накладних витрат підприємства, які будуть понесені на виробництво запланованої кількості готової продукції. Номенклатура статей накладних витрат (це відноситься і до невиробничих накладних витрат) для цілей бюджетування визначається особливостями діяльності компанії, а також аналітичними і контрольними потребами керівництва. Керівництвом також встановлюються бюджетні ставки їх розподілу, виходячи з аналізу факторів, що впливають на виникнення і розмір накладних витрат. У завданні всі виробничі накладні витрати розділені, виходячи із залежності їх розміру від зміни обсягів виробництва продукції – постійні й змінні. У завданні передбачається розрахунок розміру змінних накладних витрат, виходячи з трудомісткості (тис. нормо/год.) виробничої програми (показник бюджету витрат на оплату праці) та бюджетної ставки витрат, розрахованої на 1 нормо/год.

Розрахунок показника змінних виробничих накладних витрат здійснюється за формулою:

$$\text{Трудомісткість виробничої програми} \times \text{ставка змінних виробничих накладних витрат на 1 нормо/год.}$$

У процесі розрахунку загальної величини виробничих накладних витрат передбачається також розрахунок показника "грошових виплат", тобто показника накладних витрат, які призведуть до зменшення грошових коштів у періоді. При цьому слід відмітити, що витрати підприємства, пов'язані з амортизацією устаткування, є витратами, які нараховуються, тобто витратами, які не пов'язані зі зменшенням грошових коштів підприємства. Показник "грошових виробничих накладних витрат" необхідно враховувати при створенні бюджету руху грошових коштів за період, що планується.

7. Розрахунок калькуляції виробничої собівартості реалізованої готової продукції за період, що аналізується, передбачає визначення величини виробничих витрат, які можуть бути віднесені на фінансовий результат діяльності підприємства за період. При визначенні собівартості реалізованої продукції за період використовується метод ФІФО, тобто метод оцінки запасів, який базується на припущенні, що запаси використовуються у тій послідовності, в якій вони надходили на підприємство, тобто запаси, які

першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), при вибутті оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів.

Таблиця 1.5 – Вихідні дані про рух товару А за місяць:

Дата	Показник	Кількість одиниць	Ціна за одиницю, грн.
01.03.2006р.	Залишок на початок місяця	15	10
14.03.2006р.	Придбано	15	12
17.03.2006р.	Продано	10	20
24.03.2006р.	Придбано	17	13
29.03.2006р.	Продано	12	20

Собівартість запасів, що вибули:

17.03.2006 р. 10 од. x 10 = 100 грн.

29.03.2006 р. 5 од. x 10 = 50 грн.

7 од. x 12 = 84 грн.

Всього 234 грн.

Залишок запасів на кінець місяця:

8 од. x 12 = 96 грн.

17 од. x 13 = 221 грн.

Всього 317 грн.

8. При розрахунку показника змінних невикористаних накладних витрат (бюджет комерційних та адміністративних витрат) у завданні встановлюється залежність цих витрат від обсягу реалізованої продукції (бюджет продаж) і бюджетної ставки витрат, розрахованої на одиницю продукції. При складанні бюджету комерційних та адміністративних витрат треба враховувати обмеження відносно грошової складової таких витрат та її подальшого використання при складанні бюджету руху грошових коштів.

9. Бюджет доходів та витрат є документом, що показує, яким чином планова операційна діяльність компанії приведе до формування фінансового результату планового періоду.

Визнання виручки (і, як наслідок цього, прибутку) звичайно базується на принципі нарахування, що означає її відображення у момент виникнення прав на отримання грошових коштів або зобов'язань їх виплатити. Момент цей не завжди співпадає з моментами надходжень і виплат грошових коштів. Крім того, деякі статті бюджету є не грошовими витратами, наприклад, амортизація, які не відображаються у бюджеті руху грошових коштів, але повинні бути враховані при формуванні фінансового результату періоду.

Відзначимо також, що в бюджет доходів та витрат включається реалізація (без ПДВ) і витрати основних ресурсів, що відносяться до цього обсягу продажів.

Відомості для складання бюджету надходять з наступних документів:

- виручка – з бюджету продажів;
- виробничі витрати на бюджетні продажі – з бюджету виробничої собівартості реалізованої продукції;
- невиробничі витрати – з бюджету адміністративних і комерційних витрат.

При розрахунку бюджету доходів і витрат необхідно також враховувати відсотки за кредит, які планує сплатити підприємство в разі використання наданою кредитною лінією. Кредитна лінія використовується тільки у випадку, коли остаток грошових коштів на рахунках підприємства є меншим ніж це передбачено обліковою політикою підприємства.

Приклад. Підприємству відкрита в банку кредитна лінія в розмірі 100 000,0 грн. під 10 % річних. При цьому обліковою політикою передбачено постійне існування ліміту грошових коштів на рахунках у розмірі 3000,0 грн. За результатами розрахунку залишку грошових коштів за липень було визначено дефіцит грошових коштів у розмірі 50 000,0 грн. У зв'язку з цим було прийнято рішення скористатися кредитною лінією.

Відсотки за кредит складуть: $((50\,000,0 + 3\,000,0) \times 10\%) / 12$ місяців = 441,67 грн./мес.

10. При розробці бюджету руху грошових коштів важливо розрізняти моменти, коли виникає право одержати (або зобов'язання заплатити) грошові кошти, і моменти їх реального отримання (або виплати). У бухгалтерському обліку загальноприйнятим є принцип нарахування, відповідно до якого виручка визнається не в момент надходження грошових коштів, а в момент фактичного здійснення операції (отримання або відвантаження товарів). Тому в звіті про прибутки і збитки та бухгалтерському балансі найчастіше бувають відображені саме права отримання або виплати засобів, тоді як в бюджеті про рух грошових засобів – реальні надходження або виплати.

Тому для заповнення бюджету руху грошових коштів використовують показники, які відображено в графіках погашення дебіторської та кредиторської заборгованості, а також бюджетах накладних витрат. Для розробки бюджету руху грошових коштів також потрібні наступні відомості:

- для розробки графіка платежів необхідна інформація про те, які витрати не впливають на грошовий потік (наприклад, амортизація, доходи і витрати майбутніх періодів); які платежі відносяться до того ж періоду, в якому нараховуються (наприклад, орендна плата), які – в наступному (наприклад, заробітна плата з відрахуваннями, податки), а які – авансом;
- для визначення доходів від продажів слід знати величину дебіторської заборгованості на початок періоду та її зміну за плановий період. Надходження за період складуть (виручка по бюджету продажів повинна бути скоригована на суму ПДВ):

Надходження за період = Дебіторська заборгованість на початок періоду + виручка – дебіторська заборгованість на кінець періоду

– за наявності достовірної статистики слід враховувати і середньостатистичний відсоток безнадійних боргів покупців;

– для визначення сум платежів в оплату закупівель слід знати величини кредиторської заборгованості і запасів на початок періоду і їх зміни за період. Платежі в оплату закупівель (обсяг закупівель по бюджету закупівель матеріалів повинна бути скоригована на суму ПДВ) за період складуть:

Платежі за період = кредиторська заборгованість на початок періоду + обсяг закупівель за період – кредиторська заборгованість на кінець періоду.

Обсяг закупівель у кредит за період = потреба для даного періоду + запаси на кінець періоду – запаси на початок періоду

– для підготовки бюджету руху грошей слід знати розподіл платежів і надходжень по місяцях, тижнях або днях усередині періоду. При розробці бюджету руху грошових коштів спочатку «розставляються» по клітках-періодах найважливіші платежі, терміни яких відомі наперед, – йдеться про податки, повернення кредитів, виплати найкрупнішим постачальникам, і т.п. Решта витрат планується «за залишковим принципом»;

– для оцінки реальних платіжних можливостей організації слід знати плановий залишок вільних грошових коштів на початок планованого періоду. Звичайно його величина (хоча б приблизно) буває відома до кінця поточного періоду.

При розв'язанні завдання необхідно враховувати, що податок на прибуток сплачується за результатами кварталу, тобто в бюджеті руху грошових коштів вказується тільки податок на прибуток за перший квартал.

11. Бюджети складаються за формою, наведеною в Додатку.

1.3 Вихідні дані для виконання практичних занять

На підставі наведених нижче даних скласти основний бюджет для підприємства «Парус» за другий квартал 200__ р..

Таблиця 1.6 – Вихідні дані для виконання завдання

Умови складання бюджету:	Значення показника
1	2
Ціна товару, грн./од.:	
- товар А	4,0
- товар Б	4,5
Питома вага окремих товарів у загальному обсязі реалізації:	
- товар А	33 %
- товар Б	67 %
Умови розрахунків з покупцями за реалізовану продукцію:	
- кошти, що поступають у місяці продажу	60 %
- кошти, що поступають у наступному місяці	35 %
- не поступають протягом аналізованого періоду (прострочена дебіторська заборгованість)	5 %
Дебіторська заборгованість на 01 квітня, з урахуванням безнадійних боргів та перехідних залишків, грн.	65000,0
Залишки запасів на складі на 1 квітня, од.	–
Керівництво підприємства вважає, що кінцеві залишки готової продукції на складі повинні складати: _____ від обсягу продажів на наступний місяць	7 %
Для виробництва обох видів продукції використовується один вид сировини за ціною: _____ грн/кг.	2,0
Технічні норми витрати сировини складають:	
на товар А (кг/шт)	0,5
на товар Б (кг/шт)	0,7
Керівництво підприємства вважає, що на кінець кожного місяця воно повинне мати складські залишки сировини в обсязі _____ від потреб наступного місяця.	20 %
Оплата закупівель виконується таким чином:	
- оплачується в місяць закупівлі;	65 %
- кредиторська заборгованість за сировину погашається в наступному місяці	35 %
Кредиторська заборгованість постачальникам сировини на 1 квітня склала, грн.:	45000,0
Норма трудомісткості одиниці продукції складає:	
товар А, нормо-год./од.	0,1
товар Б, нормо-год./од.	0,1
Ставка оплати праці, грн./нормо-год.	3,0

Продовження табл. 1.6

1	2
Витрати на пенсійне і соціальне страхування	*
Виплата заробітної плати здійснюється таким чином: - платиться в поточному місяці (аванс); - платиться в наступному (залишок заробітної плати)	70 % 30 %
Кредиторська заборгованість по заробітній платі на 1 квітня складає, грн.	7500,0
Виробничі витрати: - змінна частина виробничих витрат складає _____ грн на 1 нормо-год. трудомісткості виробничої програми:	
А	5,2
Б	4,2
- постійна частина виробничих витрат рівна: (грн в місяць). Ця сума включає _____ грн амортизаційних відрахувань, які не приводять до зменшення грошових коштів підприємства	14000,0 5000,0
Адміністративні і комерційні витрати: - змінна частина адміністративних і комерційних витрат складає на одиницю проданих товарів: - товар А, грн.; - товар Б, грн. - постійна частина адміністративних і комерційних витрат складає, грн. в місяць. У цю суму входить амортизація будівель, складських приміщень і устаткування, яка не приводить до зменшення грошових коштів змінна частина, грн.	0,6 0,2 1850,0 200,0
Підприємству відкрита в банку кредитна лінія, що дозволяє одержувати позики в розмірі не більш _____ грн. в квартал	250000,0
Мінімальний залишок грошових коштів в касі і на рахунку підприємства повинен складати _____ грн	15000,0
Всі позики виконуються на початку поточного місяця, а виплата відсотків за кредит з розрахунку _____ % у рік виконується на початку поточному місяці	10 %
У травні акціонерам повинні виплатити дивіденди в сумі _____ грн.	25000,0
Планується закупівля устаткування з виплатами: - у червні, грн.; - в липні, грн.	175000 -
Залишок грошових коштів на 1 квітня склав (грн.) (відповідає мінімальному розміру грошових коштів в касі і на рахунку підприємства)	

Продовження табл. 1.6

1	2
Обсяг продажу продукції, тис. од.:	
- квітень	30
- травень	25
- червень	25
- липень	35
Податок на прибуток за 1 квартал, %	*

* Відповідно до чинного законодавства.

2 ОБСЯГ, СТРУКТУРА ТА ОФОРМЛЕННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Результати роботи друкують на одній стороні аркуша білого паперу, дотримуючись наступних вимог:

Шрифт	Times New Roman
Розмір шрифту	14 кегль
Відстань між рядками	1,5 інтервали
Параметри сторінки	формат А4
Розташування	Книжне
Верхнє і нижнє поле	20 мм
Праве поле	10 – 15 мм
Ліве поле	25 – 30 мм
Відстань між заголовком і текстом	1 – 2 міжрядкові інтервали
Відстань між пунктом і текстом	1 міжрядковий інтервал

Розрахункова робота включає в себе практичну частину та два теоретичні питання.

Практична частина включає завдання, що виконуються на практичних заняттях реалізованих в програмі EXCEL.

Теоретичні питання вибираються відповідно до порядкового номеру у списку групи студентів. Наприклад порядковий номер 1, відповідно номер першого питання 1, другого – 31.

При відповідях на теоретичні питання необхідно спиратись на останні наукові розробки та практичні напрацювання в сфері бухгалтерського обліку та управління підприємством, нормативні акти України, стандарти бухгалтерського обліку, літературні джерела. Відповіді на питання повинні містити елементи власної творчості.

Структура роботи має бути наступною: зміст, відповіді на два теоретичні питання, практична частина, список використаної літератури.

3 ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДО РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

1. Сутність та склад економічної інформації.
2. Особливості облікової інформації.
3. Джерела та методи отримання інформації.
4. Основні характеристики облікової інформації.
5. Вимоги до економічної інформації.
6. Основні споживачі облікової інформації та їх класифікація.
7. Вимоги до облікової інформації.
8. Послідовність опрацювання облікової інформації.
9. Облікова система: поняття склад та характеристика.
10. Суть, зміст облікового процесу.
11. Сутність та поняття інформаційних систем.
12. Класифікація інформаційних систем.
13. Структура інформаційних систем.
14. Еволюція інформаційних систем.
15. Інформаційна система сучасного підприємства.
16. Місце бухгалтерського обліку в інформаційній системі підприємства.
17. Методологія створення інформаційної системи.
18. Поняття та значення управлінської бухгалтерської звітності.
19. Документообіг: функції та завдання.
20. Принципи управлінської бухгалтерської звітності та класифікації її форм.
21. Вимоги до управлінської бухгалтерської звітності.
22. Методики підготовки управлінської бухгалтерської звітності.
23. Техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності.
24. Критерії оцінки ефективності управлінської бухгалтерської звітності.
25. Інтегрована управлінська бухгалтерська звітність.
26. Сутність обліково-аналітичного забезпечення (функції та склад).
27. Основні стадії формування обліково-аналітичного забезпечення.
28. Організація обліково-аналітичної роботи на підприємстві.
29. Обліково-аналітична система.
30. Планування в управлінні підприємством.
31. Види, зміст та класифікація планування.
32. Збалансована система показників в управлінні підприємством (поняття та склад).
33. Збалансована система показників як інформаційна підтримка стратегічного рівня управління компаніями.
34. Проблеми запровадження системи збалансованої системи показників на підприємствах.
35. Загальні засади розвитку екологічного менеджменту як фактору сталого розвитку.
36. Поняття екологічного менеджменту.

37. Сутність та значення екологічного обліку.
38. Екологічний облік як інформаційна підтримка прийняття екологічних рішень.
39. Поняття екологічних витрат.
40. Облік екологічних витрат.
41. Облік екологічних зобов'язань.
42. Загальні засади розвитку екоконтролю.
43. Засади проведення екологічного аудиту.
44. Екологічна звітність: сутність та склад.
45. Соціальний облік в системі посилення корпоративної соціальної відповідальності.
46. Загальні засади розвитку соціального обліку як основного джерела отримання інформація соціального спрямування.
47. Поняття соціальних витрат підприємства.
48. Особливості та основні напрямки обліку соціальних витрат.
49. Порядок відображення показників соціального обліку в звітності.
50. Аудит соціально-орієнтованих витрат.
51. Сутність та класифікація ризиків.
52. Загальна характеристика системи управління ризиками.
53. Інформаційна підтримка управління ризиками як напрям зниження рівня непередбачуваності.
54. Класифікація ризиків підприємства для цілей бухгалтерського обліку.
55. Ризики в прогнозуванні діяльності підприємства.
56. Податкові ризики та методи їх зниження.
57. Якісні характеристики облікової інформації та бухгалтерського обліку.
58. Прогнозування та планування очікуваних витрат підприємства.
59. Оцінювання очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень.
60. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством.

Список рекомендованої літератури

Базова

1. Петленко Ю.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством - К. : Кондор , 2007 , 1CD , Шифр: У26-21я73 Авторський знак: П29 Кількість примірників: 1 В наявності: 1 // Режим доступу електронна бібліотека ЧДТУ: корп.. 1, чит. Зал № 1, ауд. 115-117, локальна мережа ЧДТУ.
2. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. Т.1. — К.: НиБухгалтерський облік в управлінні підприємствомка – Центр, 1999. – 512 с.

3. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. Учебное пособие.-М. “Финансы и статистика”,- 1998. (с.39, 50-53). Савчук В.П. Финансовый менеджмент предприятий. К.: «Максимум», 2001, (с.8-13).
4. Бланк И.А. Словарь-справочник финансового менеджера. — К.: «Ника-Центр», 1998. – 480 с.
5. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами. — К.: МП «ИТЕМ Лтд», СП «АДЕФ-Украина», 1996 – 534 с.
6. Бланк И.А. Финансовая стратегия предприятия. - К.:Ника-Центр, 2006. - 711 с
7. Бланк И.А. Финансовый менеджмент- Учебный курс - К.: Ника-Центр, 2004.
8. Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту. — К.: КП «ВАЗАКО», «МОЛОДЬ», 1997. – 1000 с.
9. Вяткин В. Н., Гамза В. А., Хэмптон Дж. Дж. Финансовые решения в бизнесе. - М.: Экономика, 2007. -360 с.
10. Головань С. И., Спиридонов М. А. Бизнес-планирование и инвестирование. - М.: Феникс, 2009. - 368 с.
11. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент. М.: «Финансы и статистика», 2001, (с.3-112).
12. Ковалев В.В. Финансовый менеджмент. Теория и практика. - М.: Проспект, Изд-ва ТК Велби, 2008. - 1024 с.
13. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підБухгалтерський облік в управлінні підприємством/приємств. — К.: «Знання», КОО 2000. — 378 с.
14. Нікбахт Е., Гроппеллі А.А. Фінанси. — К.: «Основи», 1993. — 382 с.
15. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): Навч. Посібник. — К.: КНЕУ, 1999. – 164 с.
16. Роберт С. Хиггинс. Финансовый анализ. Инструменты для принятия бизнес-решений /Analysis for Financial Management. - М.: Вильямс, 2007. - 464 с.
17. Савчук В.П. Практическая энциклопедия. Финансовый менеджмент. - 3-е изд. - К.: Companion Group, 2008. - 880 с.
18. Ткачук М. И., Пузанкевич О. А. Управление оборотными активами предприятия. Теория и практика. - Минск: Тесей, 2007. - 144 с
19. Финансовый менеджмент: теория и практика. Учебник / Под ред. Е.С. Стояновой. - 6-е изд. — М.: Перспектива, 2008. - 656 с
20. Khan M. Y., Jain P. K. Financial management / M. Y. Khan, P. K. Jain. – SOFTCOVER, 2011. – 1392 p.
21. Financial Management: Principles and Applications (11th ed.) / Sheridan J Titman, John D. Martin, Arthur J. Keown. - Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 2010. – 744 p. -
<http://www.pearsonhighered.com/educator/product/Financial-Management-Principles-and-Applications/9780132340359.page#sthash.zohO5tA7.dpuf>
22. Van Horne: Fundamentals of Financial Management (13th ed.) / J. Van

Horne, John M Wachowicz. - Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 2008. – 760 p. - <http://www.pearsonhighered.com/educator/product/Van-HorneFundamentals-of-Financial-Management/9780273713630.page#sthash.TsaeuRwE.dpuf>

Допоміжна література

1. Вопросы управления экономикой. Под редакцией проф. Омарова А.М. — М.: Политиздат, 1974.— 287 с.
2. Глен А. Велш, Деніел Г. Шорт. Основи фінансового обліку. — К.: Основи, 1997.— 943с.
3. Ковалёв В.В. Управление финансами. М.: ФБК — “Пресс”, 1998. — 160 с.
4. Ковалев В.В. Финансовый анализ: управление капиталом, выбор инвестиций, анализ отчетности. М.: Финансы и статистика, 1996.
5. Лень В.С. Фінансовий облік в Україні: задачі, тести, відповіді. Практикум для студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 320 с.
6. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 556 с.
7. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навч. посіб. — К.: Знання-Прес, 2005. — 491 с.
8. Лень В.С., Гливенко В.В. Звітність підприємства: Підручник. — 2-ге вид., перероб. і допов. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 612 с.
9. Малюга Н.М. та ін.; за редакцією проф.. Ф.Ф. Бутинця. Облік в галузях економічної діяльності: торгівля, автотранспорт, будівництво. Збірник задач і вправ. Навчальний посібник для студентів вузів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит”. — Житомир: ЖІТІ, 2001. — 288 с.
10. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навчю посіб. К.: Знання, 2004. — 654 с.
11. Стандарти бухгалтерського обліку в Україні. Навч. посіб. / укладач Лень В.С. — К.: Центр навчальної літератури, 2008. — 440 с.
12. Сук Л.К., Сук П.Л., Стасишен М.С. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навч. Посіб. — К.: Каравела, 2008. — 208 с.
13. Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент: Навч. посібник. — К.: МАУП, 1999. — 184 с.
14. Эддоус М., Стенсфилд Р.. Методы принятия решения.— М.: ЮНИТИ, 1997.— 590 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна рада України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/.

2. Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: minfin.gov.ua/.
3. Все про бухгалтерський облік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: vobu.com.ua/.
4. Інтернет-портал “Бухгалтер.com.ua”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter.com.ua/>.

Додаток Б

Таблиця 1.2 – Графік надходження грошових коштів від покупців, тис. грн.

Показники	Квітень	Травень	Червень	Всього за другий квартал	Дебітори на початок 3 кварталу
1. Дебітори на початок періоду					
2. Дебіторська заборгованість за місяць					
3. Усього дебіторська заборгованість					
4. Погашення дебіторська заборгованість за:					
4.1- березень					
4.2- квітень					
4.3- травень					
4.4- червень					
5. Усього надходження коштів					
6. Дебітори на кінець періоду					

Таблиця 1.5 – Графік погашення кредиторської заборгованості за отриману сировину, тис грн.

Показники	Квітень	Травень	Червень	Всього за другий квартал	Дебітори на початок 3 кварталу
1. Кредиторська заборгованість на початок періоду					
2. Витрати на сировину за місяць					
3. Усього кредиторська заборгованість за отриману сировину					
4. Погашення кредиторської заборгованості за:					
4.1- березень					
4.2- квітень					
4.3- травень					
4.4- червень					
5. Усього погашення кредиторської заборгованості					
6. Кредиторська заборгованість за сировину на кінець періоду					

Таблиця 1.7 – Графік погашення кредиторської заборгованості з оплати праці, тис грн.

Показники	Квітень	Травень	Червень	Всього за другий квартал	Дебітори на початок 3 кварталу
1. Кредиторська заборгованість на початок періоду					
2. Витрати на оплату праці за місяць					
3. Усього кредиторська заборгованість по розрахунках з персоналом					
4. Погашення кредиторської заборгованості за:					
4.1- березень					
4.2- квітень					
4.3- травень					
4.4- червень					
5. Усього погашення кредиторської заборгованості					
6. Кредиторська заборгованість по оплаті праці на кінець періоду					

Таблиця 1.9 – Калькуляція виробничої собівартості одиниці товару за квітень

Показник	Товар А			Товар Б		
	Норма, кг/од.	Ціна, грн/од.	Сума, грн.	Норма, кг/од.	Ціна, грн/од.	Сума, грн
1. Витрати на сировину						
2. Заробітна плата основних виробничих працівників						
3. Витрати на пенсійне та соціальне страхування						
4. Виробничі накладні витрати						
- змінні						
- постійні*						
5. Всього виробнича собівартість випуску						
6. Всього виробнича собівартість одиниці продукції						

* Розподіляються пропорційно питомій вазі окремого виду продукції у загальному обсязі виробництва

Таблиця 1.10 – Калькуляція виробничої собівартості одиниці товару за травень

Показник	Товар А			Товар Б		
	Норма, кг/од.	Ціна, грн./од.	Сума, грн..	Норма, кг/од.	Ціна, грн./од.	Сума, грн.
1. Витрати на сировину						
2. Заробітна плата основних виробничих працівників						
3. Витрати на пенсійне та соціальне страхування						
4. Виробничі накладні витрати						
- змінні						
- постійні*						
5. Всього виробнича собівартість випуску						
6. Всього виробнича собівартість одиниці продукції						

* Розподіляються пропорційно питомій вазі окремого виду продукції у загальному обсязі виробництва

Таблиця 1.11 – Калькуляція виробничої собівартості одиниці товару за червень

Показник	Товар А			Товар Б		
	Норма, кг/од.	Ціна, грн./од.	Сума, грн.	Норма, кг/од.	Ціна, грн./од.	Сума, грн.
1. Витрати на сировину						
2. Заробітна плата основних виробничих працівників						
3. Витрати на пенсійне та соціальне страхування						
4. Виробничі накладні витрати						
- змінні						
- постійні*						
5. Всього виробнича собівартість випуску						
6. Всього виробнича собівартість одиниці продукції						

* Розподіляються пропорційно питомій вазі окремого виду продукції у загальному обсязі виробництва

Таблиця 1.12 – Виробнича собівартість товарних залишків готової продукції на складі

Квітень						
Товар	Залишки продукції, тис. од.		Виробнича собівартість, грн./од.		Вартість товарних залишків, тис грн.	
	на початок кварталу	на кінець кварталу			на початок кварталу	на кінець кварталу
А						
Б						
Всього						

Травень						
Товар	Залишки продукції, тис. од.		Виробнича собівартість, грн./од.		Вартість товарних залишків, тис грн.	
	на початок кварталу	на кінець кварталу	на початок кварталу	на кінець кварталу	на початок кварталу	на кінець кварталу
А						
Б						
Всього						

Червень						
Товар	Залишки продукції, тис. од.		Виробнича собівартість, грн./од.		Вартість товарних залишків, тис грн.	
	на початок кварталу	на кінець кварталу	на початок кварталу	на кінець кварталу	на початок кварталу	на кінець кварталу
А						
Б						
Всього						

Таблиця 1.14 – Бюджет адміністративних і комерційних накладних витрат, тис. грн.

Показники	Квітень		Травень		Червень		Всього за другий квартал	
	А	Б	А	Б	А	Б	А	Б
1. Обсяг продаж, тис. од.								
2. Ставка змінних витрат								
3. Сума змінних витрат								
4. Всього змінних витрат								
5. Сума постійних витрат								
6. Всього адміністративних і комерційних накладних витрат								
в т.ч. амортизація								
7. Грошові виплати								

Таблиця 1.15 – Бюджет доходів і витрат, тис. грн.

Показники	Квітень	Травень	Червень	Всього за другий квартал
1. Доход від реалізації				
2. Виробнича собівартість реалізованої продукції				
3. Адміністративні витрати				
4. Відсотки за використання кредитної лінії				
5. Прибуток до оподаткування				
7. Податок на прибуток				
8. Чистий прибуток				

Таблиця 1.16 – Графік руху грошових коштів, тис. грн.

Показники	Квітень	Травень	Червень	Всього за другий квартал	Липень
1. Доходи					
1.1. Залишок грошових коштів на початок періоду					
1.2. Надходження грошових коштів за період від покупців					
1.3. Всього доходів					
2. Витрати					
2.1. Витрати на сировину					
2.2 Витрати на оплату праці					
2.3 Витрати на сплату ЄСВ					
2.3 Витрати на виробничі накладні затрати					
2.4 Адміністративні витрати					
2.5 Витрати на сплату податку на прибуток					
2.6 Сплата процентів за користування кредитною лінією					
2.7 Дивіденди					
2.8 Покупка устаткування					
2.9 Всього виплат					
3. Сальдо доходів та витрат					
4. Додаткове залучення грошових коштів (кредитна лінія)					
5. Залишок грошових коштів на кінець періоду					

